

STRATEGI

Klimat- och energistrategi 2016-2020

Antagen av kommunfullmäktige 2016-12-13

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
1 Inledning	4
2 Bakgrundsanalys och överväganden	5
3 Klimat- och energimål för Nyköpings kommun, geografiskt.....	8
4 Strategiska inriktningar och mål för den kommunala organisationen	10
1. Omställningen från fossila drivmedel till förnyelsebara i transportsektorn	10
2. Effektiv användning av energi och mer förnybar energi i energisektorn.....	11
3. Klimat- och energismarta medarbetare och invånare.....	12
5 Strategins genomförande och uppföljning.....	13
6 Revidering av strategin	14
7 Referenser	14

Bilagor:

Klimatstrategin 2007 - uppföljning och nulägesbeskrivning
Energiläget i Nyköpings kommun år 2008
Framtidsbild Nyköping kommun år 2020

Sammanfattning

Genom Klimat- och energistrategin ska Nyköpings kommun bidra till att de nationella klimat- och energimålen nås. Syftet är att strategin ska bidra till minskade utsläpp av växthusgaser, effektivare energianvändning, trygg energiförsörjning och omställning till förnybar energi.

Nyköpings kommun ska jobba med att identifiera samhällsviktiga verksamheter som måste fungera i händelse av en kris. Kommunen ska identifiera sårbarheter och risker med syftet att kunna vidta åtgärder för att öka samhällets resiliens¹ mot störningar i energiförsörjningen. Samhällets krisberedskap byggs av de åtgärder som genomförs i den normala verksamheten för att hantera allvarliga störningar och avbrott i försörjningen av bland annat el och drivmedel.

Klimat- och energistrategin vänder sig till politiker och tjänstemän i den kommunala organisationen (inkl. bolag) men ska även vägleda företag, medborgare och andra aktörer i Nyköpings kommun. För att nå Klimat- och energimålen behöver vi alla delta i arbetet. I det arbetet ska den kommunala organisationen gå före samt aktivt arbeta för att kommunicera ut målsättningarna både internt och externt.

Strategin innehåller följande delar:

- Klimat- och energimål för Nyköpings kommun fram till år 2020.
- Strategiska inriktningar och mål för den kommunala organisationen.
- Beskrivning av genomförande och uppföljning av organisationens arbete. En handlingsplan med åtgärder för klimat- och energiarbetet för den kommunala organisationen samt för Nyköpingshem AB, Nyköping vattenkraft AB och Vattenfall/Idbäckverket ses över och tas fram årligen i samband med budgetprocessen. Första handlingsplanen tas fram för 2017.
- Bilaga 1. Klimatstrategin 2007 - uppföljning och nulägesbeskrivning
- Bilaga 2. Energiläget i Nyköpings kommun år 2008
- Bilaga 3. Framtidsbild Nyköping kommun år 2020

¹ Begreppet resiliens har olika betydelser beroende på det sammanhang där det används och förekommer inom olika kontexter så som, individ-, system-, samhälls- och organisationsnivå. Genomgående och oavsett kategori eller nivå så är dock resiliens en beskrivning av, på ett eller annat sätt, förmågan att stå emot och klara av en förändring, samt återhämta sig och vidareutvecklas. Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Publikationsnummer: MSB569 - 2013

1 Inledning

I Vision 2030 står att: *Nyköping är en hållbar växande kommun. Nyköping går före och byggs för ökad social sammanhållning och grön omställning.* För att uppnå det krävs gemensamma kommunövergripande mål med att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser, energieffektivisera och minska beroende av fossil energi. I Klimat- och energistrategin 2016-2020 har kommunfullmäktige fastställt mål och strategisk inriktning för kommunen som geografiskt område samt specifika mål och åtgärder för den kommunala organisationen.

En samlad Klimat- och energistrategi

För att tydliggöra kommunens målsättningar inom området har tre styrdokument slagits samman och utvecklats till en Klimat- och energistrategi. Strategin gäller mellan åren 2016-2020 och ersätter följande kommunala styrdokument:

- Klimatstrategi 2008
- Energiplan 2010-2020
- Mål för energieffektivisering för kommunens fastigheter och transporter 2010

Klimat- och energiarbetet är tätt sammankopplat. Mål och åtgärder för att energieffektivisera och energiomställning från fossil energi är grundläggande för att minska kommunens klimatpåverkan.

I framtagandet av Klimat- och energistrategin har en politisk styrgrupp varit vägledande. Styrdokumentet och handlingsplanen har arbetats fram av en tjänstemannagrupp bestående av representanter från den kommunala organisationen samt bolag.

Politisk styrgrupp: Utskottet för miljö och social sammanhållning – Malin Hagerström (MP) ordförande, Sofia Amloh (S), Gunilla Andersson (S), Anniola Nilsson (M), Martina Hallström (C), Linn Jonsson (V) och Sofia Remnert (L)

Projektbeställare: Erik Carlgren, kommundirektör

Projektledare: Camilla Hjalmarsson, miljöstrateg

Arbetsgrupp med representanter från bolag och kommunala

verksamheter: Vattenfall – Fredrik Wettervik, Nyköpings hem AB – Margit Larsson-Nordén, Nyköping Vattenverk AB – Lars Wikman/Helene From, Nyköping och Oxelösunds vattenverksförbund – Karolina Wetterblad, Samhällsbyggnad – Henrik Haugness, Räddning och Säkerhet – Peter Kangedal, Tekniska divisionen – Jenny Dahlgren, Nyköpings Arenor – Curt Hjelm/Mikael Stålbrand

2 Bakgrundsanalys och överväganden

Nyköpings kommun har en viktig roll i klimat- och energiarbetet, genom lokala mål och åtgärder, sitt ansvar för fysisk planering, tillsyn, offentlig upphandling samt arbete i den egna verksamheten ska miljöpåverkan minska. Den kommunala organisationen har också genom sitt ansvar för information, utbildning och rådgivning goda möjligheter att påverka utvecklingen.

Utgångspunkt för klimat- och energiarbetet är Energiplanens energikartläggning 2008 samt Klimatstrategins nulägesbeskrivning 2008 och uppföljningen 2015.

Lagen om kommunal energiplanering

Enligt lagen om kommunal energiplanering (SFS 1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Planen ska vara fastställd av kommunfullmäktige och innehålla en analys av vilken inverkan den i planen upptagna verksamheten har på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser. Nyköpings kommuns klimat- och energistrategi innefattar energiplanen och uppfyller därigenom lagen syfte.

Distributionssäkerhet

Kommunen ska enligt lag (2006:544) ha en planläggning och beredskap för hantering av kriser av extraordinär art. En krisorganisation ska finnas förberedd som snabbt träder i funktion vid extraordinära händelser och effektivt samordnar insatser för att begränsa konsekvenser och lindra effekter av krisen. Det ska dessutom finnas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och för räddningsinsatser – Handlingsprogram för säkrare och tryggare kommun 2016-2020.

Människor i kommunen ska känna trygghet och ha gott skydd och säkerhet när det gäller skador på liv, egendom och miljö. Händer en olycka av större omfattning eller inträffar en extraordinär händelse – till exempel längre avbrott i el-, vatten- eller värmeförsörjningen – ska kommunens krisledningsorganisation snabbt kunna aktiveras.

En ö-driftplan² finns hos Idbäcksverket (Vattenfall) i Nyköping för händelser som orsakar att elmatningen till Nyköping blir allvarligt störd. Idbäcksverket kan lokalt försörja delar av Nyköpings tätort. Svenska Kraftnät, som är systemansvariga för det svenska kraftsystemet och för

² Ö-drift är en term som förekommer inom området kraftdistribution. Om t.ex. två kraftbolag är sammankopplade med varandra och ett fel uppstår hos det ena kraftbolaget kan bolagen kopplas isär, varvid det fristående kraftbolaget övergår till ö-drift.

elförsörjningsberedskap i riket, har befogenhet att beordra ö-drift i fredstid och under höjd beredskap.

Styrel innebär att vid brist på elkraft fördelar tillgänglig el till områden med känslig verksamhet. En tillförlitlig elförsörjning har en avgörande betydelse för dagens samhälle. Exempel på verksamheter med behov av kontinuerliga och tillförlitliga leveranser av elektricitet är kommunalteknisk försörjning, sjukvård, äldreomsorg och informationssektorer. Vid omfattande och långa elavbrott eller effektbristsituationer är det för att trygga livsnödvändig försörjning och för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna viktigt att prioritera och fördela tillgänglig el till de verksamheter som bäst behöver den. Kommunens roll i Styrelsprojektet är att identifiera samhällsviktiga elanvändare inom sitt geografiska område och föreslå en prioritering av dessa. I Styrels planeringsprocess samarbetar kommuner, länsstyrelser, statliga myndigheter och elnätsföretagen.

Internationella och nationella mål

För kommunens klimat- och energiarbete finns det både internationella och nationella mål att förhålla sig till som FN:s klimatöverenskommelse, EU:s klimatmål för 2030, Sveriges generationsmål och 16 miljö kvalitetsmål.

Att till nästa generation (år 2020) lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. (www.miljomal.se)

Regeringen vill med dessa att Sverige till år 2050 har en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Inriktning	Nationella mål till 2020	Nationella mål till 2030	EU:s mål till 2030
Utsläpp av växthusgaser	40 % minskning av växthusgasutsläppen (jmf med år 1990) ³ .		40 % minskning av växthusgasutsläppen (jmf med år 1990)
Omställningen från fossila drivmedel till förnyelsebara	Minst 10 % förnybar energi i transportsektorn	En fordonsflotta oberoende av fossila drivmedel	
Effektiv användning av energi	20 % energi-effektivisering (jmf med år 2008)		27 % energi-effektivisering (jmf med år 2007)
Mer förnybar energi	50 % förnybar energi		27 % förnybar energi

³ Det 40-procentiga klimatmålet avser verksamheter som inte ingår i EU:s system för handel med utsläppsrätter. Dvs. för transporter, bostäder, avfallsanläggningar, jord- och skogsbruk, vattenbruk samt delar av industrin. (www.regeringen.se).

Avgränsningar - andra styrdokument och processer

Nyköpings kommun har flera styrdokument och processer som på olika sätt bidrar till att uppnå Klimat- och energistrategins mål. Kommunfullmäktige fastställer årligen budget för organisationen, vilken tillsammans med Vision 2030 är organisationens överordnade styrdokument. I budget finns prioriterade målområden utpekade, bland annat grön omställning som berör klimat- och energiarbetet. Kommunfullmäktiges miljö- och folkhälsopolicy innehåller prioriterade områden som ska visa vägen för organisationens miljö- och folkhälsoarbete. Ett av de prioriterade områdena är klimat och energi.

Klimat- och energistrategin är avgränsad utifrån flera andra styrdokument i kommunen. Klimat- och energistrategin hanterar inte insatser för att minska transportflöden och miljömässiga transportval som exempelvis åtgärder i den fysiska planeringen. Dessa frågor hanteras i kommunens [Översiktsplan](#) (ÖP), [Fördjupad översiktsplan för Nyköpings tätort](#) (FÖP) och Transportstrategin. Allmänt om klimat- och energiåtgärder för kommunens organisation, transporter och resor hanteras delvis genom kommunens [Upphandlingspolicy](#), [Avfallsplan](#) samt riktlinjer för tjänsteresor.

För klimatarbetet så skiljer man oftast mellan arbetet att begränsa klimatpåverkan (energiomställning och minska utsläppen som denna strategi omfattar) med arbetet för att klimatanpassa. Med klimatanpassning menas organisationens arbete med planering och åtgärder för att minska skadorna på bebyggelse på grund av klimatförändringar som översvämningar, ras/skred och extrema väderfenomen. Det handlar även om risker för fler dödsfall av exempelvis värmeböljor, försämrad luftkvalitet eller ökad smittspridning via livsmedel, bad- och dricksvatten. Kommunens klimatanpassningsarbete hanteras i styrdokument som ÖP, FÖP och VA-strategi samt i kommunens löpande arbete med att analysera risker och sårbarheter.

Nyköpings kommun ansvarar inte för åtgärder i Klimat- och energistrategin som ligger utanför kommunens juridiska område.

3 Klimat- och energimål för Nyköpings kommun, geografiskt

Utsläppen av växthusgaser ska minska med mer än 45 % till år 2020, jämfört med år 1990

Nyköping är en hållbar kommun och ska gå före i den gröna omställningen med mer förnybar energi samt minskad energianvändning. I Nyköping ska utsläppen av växthusgaser fortsatt minska även med en ökande befolkningstillväxt för att vara noll (nettoutsläpp) år 2045⁴.

En resili¹ent kommun där sårbarheten mot störningar i energiförsörjningen minskar

Nyköpings kommun ska kontinuerligt jobba för att säkerställa att samhällsviktiga verksamheter och funktioner inom kommunens geografiska område kan upprätthålla sin förmåga och service vid allvarliga störningar eller avbrott i energiförsörjningen. Detta för att skydda människors liv och hälsa, värna samhällets funktionalitet samt upprätthålla grundläggande värderingar, demokrati, rättssäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter som är de övergripande målen för samhällets krisberedskap.

⁴ Bygger på Miljömålsberedningens förslag, vilket innebär att: Senast år 2045 ska utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium, i enlighet med Sveriges internationella växthusgasrapportering, vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990. Förslaget har sig utgångspunkt i Parisavtalet.

Uppföljning av målet – minskade utsläpp av växthusgaser, sker med nedanstående indikatorer. För målet om en resilient kommun finns i nuläget inga kommunövergripande indikatorer framtagna.

Indikator	Mätning (Informations- källa ⁵)	Basvärde (basår ⁶)	Förväntat resultat under mandatperiod			
			2017	2018	2019	2020
Utsläpp av växthusgaser, total ton CO2-ekv. i Nyköpings kommun	RUS	606 927 ton/CO2-ekv (1990)	<föreg. år	<föreg. år	<föreg. år	> 45 % minskning till mindre än 333 810 ton
Utsläpp av koldioxid från energistektorner* i Nyköpings kommun *Omfattar områdena transporter, industrin energisystemet, samt miljövärdering av el.	Egen mätning 2008, 2015 och 2020	226 600 ton CO2 (2008)				20 % minskning till 181 280 ton CO2
Transportsektorns årliga förbrukning av fossila drivmedel i Nyköpings kommun	SCB	88 000 m3 (2005)	<föreg. år	<föreg. år	<föreg. år	20 % minskning till 70 400 m3
Olja för uppvärmning är utfasad i Nyköpings kommun	Egen mätning 2008, 2015 och 2020	33,8 GWh (2008)				0 %
Energianvändning*, exkl transporter *Avser bruttoenergianvändning, dvs. levererad energi.	Egen mätning 2008, 2015 och 2020	813,3 GWh (2008)				15 % minskning till 691 GWh
Energianvändning i privatägda bostäder och privatägda lokaler	Egen mätning 2008, 2015 och 2020	632,3 GWh (2008)				10 % minskning till 569 GWh
Andel förnybara bränslen i kollektivtrafiken - buss (%)	SKTM/ Sörmlandstrafiken	5 % RME (2014)	100 %	100 %	100 %	100 %

⁵ Informationskälla, dvs. varifrån indikatorn hämtas.

⁶ Basvärde, dvs. resultatmått för det första mätillfället av indikatorn.

4 Strategiska inriktningar och mål för den kommunala organisationen

För att nå klimat- och energimålen har tre strategiska inriktningar fastställts för den kommunala organisationen:

1. Omställningen från fossila drivmedel till förnyelsebara
2. Effektiv användning av energi och mer förnybar energi
3. Klimat- och energismarta medarbetare och invånare

1. Omställningen från fossila drivmedel till förnyelsebara i transportsektorn

Det strategiska målet är att: Den kommunala organisationens förbrukning av fossila drivmedel ska minska med 20 % till år 2020 jämfört med 2014.

Indikator	Mätning (Information- skälla)	Bas- värde (basår)	Förväntat resultat under mandatperiod				Avrapportering till uppdragsgivare	
			2017	2018	2019	2020	Vem rapport- erar	När sker rapport- ering
Andel miljöbilar enligt gällande definition (PB, LLB)	Miljöfordon Syd	24,7 % (2014/ 2015)	>föreg . år	>föreg . år	>föreg . år	85 %	Tekniska divisionen	Årligen i KF budget och årsredovisning (Uppföljning av KKiK-nyckeltal)
Årlig förbrukning av fossila drivmedel i kommunorganisationen	Tekniska divisionen, beställning enligt ramavtal	Bensin 20,3 m3 Diesel 328,2 m3 (2014)	<föreg . år	<föreg . år	<föreg . år	20 % minskning till 278,8 m3	Tekniska divisionen	Årligen i KF budget och årsredovisning

2. Effektiv användning av energi och mer förnybar energi i energisektorn

Det strategiska målet är att: I kommunkoncernen ska den totala energianvändningen exkl. transporter minska med 20 % till år 2020 jämfört med 2008 i befintlig verksamhet. Avser bruttoenergiförbrukning dvs. levererad energi.

Indikator	Mätning (Informationskälla)	Basvärde (basår)	Förväntat resultat under mandatperiod				Avrapportering till uppdragsgivare	
			2017	2018	2019	2020	Vem rapporterar	När sker rapportering
Energiförbrukning i kommunens egenförvaldade fastigheter.	Tekniska divisionen, Kommunfastigheter	153 kWh/kvm (2013) 152 kWh/kvm (2009)	<föreg . år	<föreg . år	<föreg . år	20 % minskning till 2020 121 kWh/m2	Tekniska divisionen Kommunfastigheter	Årligen, i KF budget och årsredovisning
Brutto energiförbrukning, dvs levererad energi till kommunkoncernen. Omfattar driftel, eluppvärmning, fjärrvärme pellets.	Egen mätning. Redovisas fördelat på: kommunfastigheter inkl. ARV, avfallsanläggning Gatabelysning samt Nyköpingshem	88,4 GWh (2008)	<föreg . år	<föreg . år	<föreg . år	20 % minskning till 70,7 GWh	Ingår i Energikartläggning	Egen mätning för åren 2015 och 2020
Andel inköpt elenergi till organisationen som är förnybar	Upphandlingsenheten	100 % (2008)	100 %	100 %	100 %	100 %	Upphandlingsenheten	Årligen

3. Klimat- och energismarta medarbetare och invånare

Det strategiska målet är att: Minst en utbildningsinsats ska årligen erbjudas för att öka kompetens, medvetenhet och kunskapen om klimat- och energifrågor i såväl den kommunala organisationen, bolag och hos invånare i kommunen.

Indikator	Mätning (Informationskälla)	Basvärde (basår)	Förväntat resultat under mandatperiod				Avrapportering till uppdragsgivare	
			2017	2018	2019	2020	Vem rapporterar	När sker rapportering
Antal genomförda utbildningsåtgärder som Nyköpings kommun erbjuder	Antalet genomförda utbildningsåtgärder enligt Handlingsplanen	Ny indikator	≥1	≥1	≥1	≥1	Klimat och energigruppen	Årligen
Vad medborgare tycker om kommunens miljöinsatser för att kunna leva miljövänligt (Index 0-100)	SCB:s medborgarundersökning	55 (2011) Riket: 55 (2014) 55 = "gränsen för nöjd"	56	56	56	56	Ekonomiavdelningen	Årligen, i KF budget och årsredovisning
Hur medvetna medborgarna är om miljökonsekvenserna av sina inköp (Betyg 0-10)	SCB:s medborgarundersökning Bygg- och tekniknämndens (BTN) tillägsfråga	6,8 (2013)	≥ än basår	≥ än basår	≥ än basår	≥ än basår	BTN	Årligen

5 Strategins genomförande och uppföljning

Kommunfullmäktige fastställer 2016-12-13 Nyköpings kommuns Klimat- och energistrategi 2016-2020, vilket ersätter den obligatoriska Energiplanen enligt lagen om kommunal energiplanering.

Den direkta målgruppen för denna strategi är den kommunala organisationen: kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnder och divisioner samt kommunala bolag. Syftet är även att genom strategins geografiska mål vägleda företag, medborgare och andra aktörer i Nyköpings kommun. För att uppnå målen är det viktigt att alla som verkar och bor i kommunen gör sin insats.

En handlingsplan med åtgärder för klimat- och energiarbetet

För att uppnå målen i strategin fastställs kopplat till budgetprocessen en handlingsplan med prioriterade åtgärder för den kommunala organisationens klimat- och energiarbete. En årlig prioritering sker för att vi ska arbeta fokuserat och effektivt samt uppnå största klimat- och energieffekt.

Klimat- och energigruppen håller samman arbetet

För att hålla samman, driva och följa upp arbetet bildas en Klimat- och energigrupp med representanter från samtliga divisioner/verksamheter och kommunala bolag. Det vill säga representanter för de utförare som ska genomföra arbetet. Det är viktigt att alla som påverkas av ett beslut är med i processen och bidrar i arbetet. Divisionerna/verksamheterna samt de kommunala bolagen ansvarar för att utse lämplig och kvalificerad representant till klimat- och energigruppen. Sammanfattande i arbetet är Strategi- och projektenheten, Kommunledningskansliet.

Utskottet för miljö och social sammanhållning följer upp arbetet

Kommunstyrelsen har delegerat ansvaret att följa upp och bevaka nämnders, verksamheters och kommunala bolags arbete till utskottet för miljö och social sammanhållning. Ansvaret omfattar att se över utvecklingen (indikatorerna) kopplat till målsättningarna samt genomförandet och effekten av de årligt prioriterade åtgärderna.

Arbetsprocessens tre delar

Arbetsprocessen för planering, genomförande och uppföljning av strategin och handlingsplanen följer tidsplanen och stegen för den kommunala budget- och bokslutsprocessen. Det innebär att vi periodvis arbetar parallellt med tre processer för tre år samtidigt:

- Planering av kommande år → budgetarbete för kommande år
- Genomförande → aktuellt år

- Uppföljning → bokslut för föregående år

Kartläggning och utvärdering

En ny energikartläggning, motsvarande den som genomfördes vid Energiplanens framtagande för år 2008, ska göras 2016 för att visa utvecklingen mellan 2008-2015. År 2021 sker ytterligare en energikartläggning för perioden 2015-2020 samt för hela perioden 2008-2020. I samband med detta, år 2016 samt 2021, sker även en större uppföljning av växthusgasutsläppen. Kartläggningen tillsammans med uppföljningen av strategiska mål och åtgärder visar om arbetet är tillräckligt för att uppnå klimat- och energimålen och vision 2030 om en hållbar kommun.

6 Revidering av strategin

Revidering av strategin sker vid behov. Nyköpings kommun har fastställt att strategiska styrdokument som Klimat- och energistrategin alltid ska aktualitets prövas minst vart fjärde år, i samband med ny mandatperiod. Ändringar i form av mindre faktamässiga justeringar tillåts att göras utan formellt beslut av Kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige ansvarar för revideringen av denna strategi.

7 Referenser

- Sveriges riksdag. [Lag \(1977:439\) om kommunal energiplanering](#).
- Regeringens proposition 2008/09:162 En sammanhållen klimat och energipolitik – klimat
- Begränsad klimatpåverkan - www.miljomal.se
- Nationella emissionsdatabasen, [RUS](#).
- Regionala Klimat- och energistrategin för Södermanlands län och tillhörande åtgärdsprogram. Rapport 2012:2